

Текст неофіційного перекладу рішення

Обставини справи

Справа стосувалася відмови національних органів влади впродовж декількох років видати заявникові паспорт у зв'язку з несплатою ним боргу перед банком.

Заявник, В. Р., громадянин Молдови, проживає в м. Кишиневі (Республіка Молдова).

11 червня 1998 р. суд Ботаніки в Кишиневі зобов'язав пана Ротару виплатити банку Е. 77 908,51 молдавських леїв (близько 16 450 доларів США за обмінним курсом, що діяв на той час) за непогашену позику, а також штрафи за прострочення платежу. У 2004 році, не виконавши рішення суду, заявник залишив країну й оселився з родиною в Румунії.

Повернувшись у 2010 році до Молдови, заявник подав заяву на оформлення нового паспорта. Його заяву було відхилено органом реєстрації актів цивільного стану з підстави несплати боргу банку Е. Заявник звернувся до суду зі скаргою на рішення про відмову, вказуючи про незаконне втручання в його право на свободу пересування. Він, зокрема, стверджував, що передбачені законом строки для приведення рішення суду від 11 червня 1998 року до виконання минули. Банк Е. звернувся до судового виконавця з проханням про забезпечення примусового виконання рішення 1998 року, і той дав указівки органу реєстрації актів цивільного стану не видавати заявникові паспорт. Апеляційний суд Кишинева припинив провадження у справі заявника, визнавши його позов необґрунтованим. Верховний суд відхилив скаргу заявника.

Посилаючись на статтю 2 Протоколу № 4 до Конвенції (свобода пересування), заявник скаржився на незаконне та непропорційне втручання в його право на свободу пересування.

Оцінка Суду

Стаття 2 Протоколу № 4 до Конвенції

Суд зазначив, що органи влади обґрунтували оскаржуваний захід положенням статті 8 (g) Закону № 269, що надавало їм можливість відмовити в оформленні паспорта в разі несплати боргу. Орган реєстрації актів цивільного стану відмовив заявникові у видачі паспорта лише на підставі заяви кредитора після того, як було встановлено факт виконання єдиної умови, передбаченої вказаним правовим положенням, а саме непогашення боргу. Не було зазначено строку дії заборони на отримання паспорта, і, схоже, що питання про співмірність цього заходу також не розглядалося. За таких обставин Суд дійшов висновку, що відмова адміністративного органу нагадує автоматичний захід, застосований до того ж на невизначений строк. У зв'язку із цим Суд зазначив, що автоматична заборона на пересування суперечить зобов'язанням, узятим органами влади згідно зі статтею 2 Протоколу № 4 до Конвенції.

Таким чином, Суд повинен був визначити, чи було здійснено судами ефективний перегляд законності та пропорційності оскаржуваного заходу. Такий перегляд був тим

більше необхідний, оскільки рішення про цей захід було прийнято приблизно через 12 років після рішення суду про повернення заявником боргу, до того ж в умовах відсутності будь-якого наявного примусового провадження в судового виконавця. Крім того, Конституційний суд у своєму рішенні від 15 квітня 2011 року прямо вимагав перегляду пропорційності / співмірності будь-якого обмеження права на свободу пересування.

ЄСПЛ встановив, що національні суди просто визнали оскаржуваний захід законним, посилаючись на те, що він відповідав статті 8 (g) Закону № 269. Вони не перевірили факту сумісності відмови у видачі паспорта з положеннями про приведення судових рішень до виконання, зокрема з тими, що встановлюють трирічний строк для пред'явлення виконавчого документа до виконання.

У будь-якому разі Суд зазначив, що національні суди не проаналізували ані конкретної ситуації заявника, ані питання про пропорційність такого втручання.

Щодо зобов'язання органів влади здійснювати регулярний перегляд заходів, які обмежують свободу пересування заявника, Суд зазначив, що після того, як національні суди підтримали факт першої відмови органів влади видати паспорт, жодного нового перегляду підстав заборони на пересування не здійснювалось у зв'язку з відсутністю такого положення в національному законодавстві.

У результаті Суд постановив, що до заявника застосовувалися заходи автоматичного характеру й необмеженого строку дії без проведення жодного ефективного та періодичного перегляду. Цих елементів було достатньо для того, щоб Суд дійшов висновку про те, що застосовне національне законодавство не забезпечило заявника достатніми процесуальними гарантіями, аби запобігти ризику зловживання з боку органів влади, і що заявника таким чином було позбавлено необхідного захисту від свавілля відповідно до принципу верховенства права в демократичному суспільстві. Суд визнав, що обмеження права заявника на свободу пересування не було «згідно із законом».

Висновок

Порушення статті 2 Протоколу № 4 до Конвенції (свобода пересування).

Рішення в цій справі ухвалене Палатою 8 грудня 2020 року й набуде статусу остаточного відповідно до пункту 2 статті 44 Конвенції.